



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Physicam, siue Scientiam de Corpore naturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

III. Materiam sublunarem esse diuersæ speciei à cælesti probabile quoque
est.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95236](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95236)

vnus eiusdemque speciei cum sublunari, non esset illa ad huius instar non posset calorem, siccitatem, aliasque similes impressiones accipere. Consequens est absurdum. Ergo &c. Minor est perspicua, quia alias ignis coelo contiguus in materiam coelestem dispositiones ultimas ad formam igneam introducere posset, adeoque coelum ignire & corrumpere: nec enim in igne deest virtus actiua, nec in materia caelesti virtus passiva, ad eas dispositiones dandas, & accipiendas. Maior autem probatur: siquidem dici nequit, quod nuper dictum est, formam coeli postulare, ne vlllo modo ea dispositiones in materiam caelestem imprimantur: quia pro illo priori, quo ignis est potens illas operari, & materia prima coeli de se apta eas suscipere, sanè à forma caelesti omnino praescinditur: ea ergo postulare nequit, nè dispositiones illae igneae pro posteriori naturae signo producantur. Antecedens suadetur, pro illo priori signo Deus de se est indifferens, ad conseruandam vel non conseruandam formam coeli, & ad exhibendum vel non exhibendum igni suum concursus ad materiam coeli igniendam: alterutrum enim de potentia absoluta in opposita sententia praestare potest: ergo pro illo priori à forma coeli praescinditur; haud aliter, ac pro priori indifferentiae ad amorem, & odium, ab utroque praescinditur.

13 Verum facile responderi potest, vt forma caelestis exigat aliquid innatè non requiri in ea existentiam, eo quod illa exigentia innata non sit vera exigentia, sicut elicita, sed metaphorica, & secundum quid: quare, tamen pro illo priori nuper explicato non existat forma caelestis, tamen pro eo exigere poterit, ne dispositiones igneae, aut alterius formae in materiam, quam semel ipsa informarit, vnquam imprimantur. Praeterea dici etiam potest, formam caelestem existentem in primo instanti suae productionis postulare innatè, nè pro sequentibus dispositiones ad aliam formam in materiam coeli imprimantur: quam exigentiam pro praefato priori Deus prauidet; eique stare naturaliter tenetur.

14 Obiicies secundò, non esse in nostra sententia, cut, è contrario, coelum in corpora sublunaria sibi vicina non agat, formamque caelestem in eorum materiam non imprimat: siquidem materia sublunaris capax est formae caelestis, coelum autem ea actiuitate, & energia, qua corpora inferiora, & corruptibilia pollent, destituendum non est. Respondeo, quò vis resistendi in aliquo corpore maior est, eo virtus actiua in illo minor est, vt patet, verbi gratia, in auro, adamante, lapide, aliisque corporibus id genus, vtque indè etiam colligi potest, quod experientia teste è conuerso corpora magis actiua minorem sortiantur vim resistendi. Quando igitur virtus resistendi in coelo summa est, ac naturaliter vinci nescia, mirum non est, quod virtus eius actiua ad effectus secum homo geneos sit exigua, adeoque formam coeli materiae sibi contiguae, & capaci nequeat communicare. Ob hæc tamen negare non ausim vim actiuam, & vim, seu virtutem resistendi, in summo aut certè in excellenti aliquo eidem corpori substantiali completo à Deo communicari posse, in alio saltem rerum statu.

15 Tandem obiici potest contra nostram sententiam, in hunc modum. Si materia vnus coeli esset eiusdem speciei cum materia, non solum sublunari, sed etiam, quod consequens est, cuiusvis alterius coeli; atque adeò de se indifferens, & apta ad omnes formas caele-

R. P. Richardi Lyncei, Philosophia, Tom. II.

stes, ac sublunares; sanè perpetuam violentiam pateretur. Consequens hoc absurdum est: quod enim est violentum in rerum natura, nequit esse perpetuum; perpetuitasque & violentia, naturaliter loquendo, termini sunt repugnantes inuicem. Sequela autem probatur, quia potentia, capax plurium actuum specie diuersorum, haud potest vnus solius perpetua possessione satiari: at vnus cuiusque coeli materia perpetuò retinet formam illam quam semel sortita est, nec eam cum alia vlla commutat, aut commutatura est: ergo si est apta ad formas caelestes, & sublunares, quae tot tamque dissimiles sunt, recipiendas, haud poterit satiari per formam quam habet, sed potius, ratione aeternae ad illam alligationis, aeternam patietur violentiam. Nec est simile in materiae sublunaris aptitudine ad plures formas, praeter eas quas habet: hæc enim eius aptitudo, & capacitas non est, nisi ad plures alias formas successiue habendas: atqui successiue quidem materia sublunaris plures formas consequitur: non est ergo, quod perpetuam pati censetur violentiam, & inquietudinem.

Respondeo, materiam iuxta dicta superius tract. 3. 16 c. 2. magis appetere formam substantialem cui vnitur, quam alias quibus non vnitur, propter maiorem videlicet determinationem ad illam, quam ad has: hinc est, vt materia vnus coeli ex. g. Iouis magis appetat formam Iouialem, & propriam, quam varietatem illarum formarum caelestium & sublunarium: potior ergo & principalior eius coeli appetitus semper manet satiatus, esto praedictis formis perpetuo destituta, & ad vnā solam sit alligatum: vbi autem intelligitur principalis rei appetitus satiatus, tum certè ea res censetur absolute satiata, & nulli violentiae, nedum perpetuae, subiecta: vnde aptitudo & capacitas illius coeli, & cuiusvis alterius, ad omnes & quasunque formas caelestes, & sublunares, coniuncta cum earum perpetua priuatione, haud arguet illud, aliudve vllum, non satiari vnquam, aut semper manere violentum.

CAPVT III.

Materiam sublunarem esse diuersa speciei à caelesti, probabile quoque est.

17 **E**Am certè diuersitatem specificam tuentur B. Th. 1. p. qu. 66. art. 2. & cum eo Caietanus Capreolus Ferrariensis, Iauellus, Hispanensis, Soncinus Heruæus, & certatim Thomistae. Item Alensis 2. p. q. 44. membr. 2. Maior 1. physic. quaest. 3. Richardus in 2. distinct. 12. q. 8. necnon ex nostris Suarez disp. 13. met. sect. 11. & de opere sex dier. lib. 1. c. 3. Fonseca 5. metaph. c. 3. q. 2. Rubius lib. 1. de coelo c. 2. q. 6. Pereira lib. 11. philosoph. cap. 10. idemque problematice propugnant Conimbricenses à initium capitis praeced. citati.

18 Suadetur autem, quia possibiles sunt plures materiae diuersae inter se speciei, vt tractatu superiori manet demonstratum: tales ergo de facto sunt materia caelestis & sublunaris. Consequentia videtur bona: tum quia ea diuersitas vbi semel possibilis sit, ad pulchritudinem vniuersi, in varietate maxime sita, non modicè confert: tum etiam, quia coelorum incorruptibilitas aut à diuersitate specifica materiae caelestis, eiusque ad recipiendas formas sublunares incapacitate radicali, aut à peculiari natura & exigentia formae caelestis

D

superius

superius explicata proficisci potest: cum ergo non sit potior ratio cur ab vna potius quam ab alia oriatur tantē ab vtraque censenda est oriri.

19 Obiicies tamen ex Patre Molina supra 1. parte disputatione 2. de opere sex dierum, vbi ex capite 1. Geneseos colligi censet cælum sidereum ex materia aquæ fabricatum esse, atque adeo eius materiam eiusdem esse speciei cum materia corporum sublunarium. Siquidem cum loco citato dicitur. *In principio creauit Deus cælum & terram, terra autem erat inanis & vacua, & tenebra erant super faciem abyssi; & spiritus Domini ferebatur super aquas;* Sanè nomine cæli solum empireum intelligitur: nam firmamentum, seu cælum, sidereum, non in principio seu primo die, sed secundo factum dicitur, vt iam iam constabit: & nomine abyssi infinita quædam aquarum eluio intelligitur, quæ totum illud chaos, & interualum, positum inter tellurem & cælum empyreum, replebat inundabatque, vt ex verbis Geneseos allatis perspicue apparet.

20 Deinde cum additur; *Fiat firmamentum in medio aquarum, & diuidat aquas ab aquis; & fecit Deus firmamentum, diuisitque aquas, quæ erant sub firmamento, ab iis quæ erant super firmamentum, & factum est ita; vocauitque Deus firmamentum cælum, & factum est vespere & manè dies secundus;* his inquam verbis, nomine firmamenti, solum cælum sidereum subauditur, non vero cælum ærium, vt nonnulli perperam arbitrantur: nam quarto die dixit Deus, *fiant luminaria in firmamento cæli:* at luminaria cælestia, nimirum Sol, & Luna, & reliqua sidera, non in cælo ærio condita sunt à Deo, sed duntaxat in ætherio. Tum sic: non potuit Deus cælum sidereum siue ætherium condere, quin ingentem illam aquarum molem, in cuius spatio illud condidit, aut destrueret, aut certè in cælum sidereum conuerteret: atqui eam destruxisse siue annihilasse censendus non est: ad quid enim eam crearet, eandem secundo die statim annihilaturus? an non satius esset, aut eam non creasse, & spatium illud vacuum reliquisse, aut illud primo die cælo repleisse: eam igitur aquarum congeriem in cælum sidereum conuertit, destructaque aquæ forma in eius materiam formam cælestem impressit: quo fit cælum sidereum esse eiusdem speciei cum aqua, aliisque sublunaribus substantiis.

21 Verum respondeo, nomine cæli primo die conditi non solum empireum, sed reliquos etiam orbis cælestes; & nomine terræ quatuor elementa spatiis sibi cognatis digesta & collocata intelligi: quod cum Basilio in Hexameron, & Damasceno libro 2. fidei capite 5. complures Theologi tenent: & verba Davidis Psalm. 101. haud leuiter id insinuant nempe; *Initio tu Domine terram fundasti & operamanuum tuarum sunt cæli.* Quod autem attinet ad verba illa Genes. *Spiritus Domini ferebatur super aquas,* nomine spiritus, significatur ær, quoad locum superior quam aqua, vt docent Theodoretus questione 8. super Genesim, & alij plures apud Lipomanum, in Catena. Deinde firmamentum secundo die conditum, non cælum sidereum, vt aduersarij censent, nec sola infima aut media regio æris, vt alij haud verius existimant, intelligendum est, sed tota illa expansio cæli tam ætherij quam ærij, vt constat ex verbo Hebræo, *Rakia,*

quod firmamentum Latinus interpres transtulit: vel quia firmitudinem & soliditatem, solius ætheris propriam, toti aggregato attribuit: vel quia expansionem illam Deus secundo die firmavit, condensauit, & quasi conspissauit, sicut oportuit, ad hoc vt cælum ætherium sidera, & ærium nubes & aquas pluuias sustentarent; ob quam perfectionem, & alias plures firmamento secundo die inditas, factum conditumque dicitur eo die in sacris litteris.

Porro, quia tota illa extensio siue expansio cælorum varias habet partes, aliquid ei attribuitur, interdum secundum supremam partem, vt cum Deus in firmamento cæli stellas collocasse dicitur; aliud secundum infimam partem, vt cum firmamentum aquas ab aquis diuidere dicitur, eo quod infima æris regio aquas pluuias in media regione concretas ab aquis terreis diuidat ac secernat. Hæc ergo cum ita se habeant, viderint aduersarij, qua ratione aut necessitate aquæ à telluris superficie ad cælum empyreum vsque primò superfluere, ac deinde cælo sidereo materiam suam cedere debuerint: sicut, ad materiæ cælestis ac sublunaris identitatem specificam, iuxta ipsos, oportet.

Obiicies iterum contra nostram sententiam, ex 2. ea sequi, non solum materiam cælestem ac sublunarem, verum etiam materias diuerforum cælorum & siderum, diuersæ esse speciei: vtrumque enim ex æquo possibile est, & vtrumque æquè ad decorem & pulchritudinem vniuersi conducit. Consequens autem falsum esse, nullamque reperiri diuersitatem specificam in materiis sphaerarum cælestium docent Capreolus, Soncinus, Iauellus, & Hispanensis supra citati. Probatur autem primo, quia corpora sublunaria omnia eandem habent specificam materiam, non diuersam: Similiter ergo corpora cælestia non fortientur diuersam specie materiam, sed eandem omnia. Secundò, quia materia definitur ab Aristotele. 1. physic. *primum cuiusque subiectum;* &c. Et rursus ab eodem, & cæteris Philosophis dici solet; *genus sumitur à materia & differentia à forma.* Atqui neutrum horum verum esse potest, nisi materia ex conceptu suo sit indifferens ad plures formas, specie diuersas; non verò alligata & determinata ad vnā solam: materia enim, quæ vnius solius subiectum sit, quomodo dici potest primum cuiusque subiectum? aut quā fieri potest, vt amplitudo generis, eiusque illa indifferencia ad plures differentias, desumi possit à materia, quæ sit alligata ad vnā specie formam? Hæc ergo alligatio repugnat in vlla materia prima, ac proinde in ea qua consent orbis cælestes: sed cuiuslibet horum materia esset alligata & adstricta ad vnā specie formam cælestem si esset diuersæ speciei materia à cuiusvis alterius orbis cælestis materia: talis ergo esse non sustinet. Tertio, quia non sunt multiplicandæ entitates sine necessitate: ast nulla est necessitas asserendi materias cælestes esse diuersæ speciei: specie ergo non differunt, sed potius conueniunt.

Respondeo tamen, non esse absurdum materias orbium cælestium esse inter se diuersæ speciei, sed potius valde probabile. Id certè tuentur Achilles, libro 1. de orbib. questione 2. Albertus Magnus: in tractatu de 4. coræis questione 2. articulo 2. Caietanus 1. parte questione 66. articulo 2.

Conimbræ

Conimbric. vbi supra & alij. Ad primam rationem contrariam dicendum est, hoc à posteriori constare, quod quauis materia sublunaris esse possit sub forma, non solum propria, sed etiam aliena: quare non est cur non sit eiusdem speciei, cum materia habente formam alienam, & dissimilem. At nec à posteriori, nec aliter, certò constat, materiam cuiusvis celi esse posse sub forma alterius: proinde haud debent orbes caelestes materia eiusdem speciei constare.

25 Ad alteram rationem contrariam dicendum est, non esse de conceptu materiae primae, vt sit indifferens ad plures formas speciei diuersas, sed eam esse posse adstrictam ad vnam solam, quoad speciem. Ita præter alios expressè P. Petrus Hurtado, disputatione 1. de coelo sectione 2. conclusionem 5. §. 30. Et constat, quia si materia deberet habere talem indifferenciam, & amplitudinem, maximè quia est subiectum, & non forma, in compositione substantiali: sed, quod ex conceptu subiecti non debeat esse indifferens ad plures formas specificè diuersas, liquet ex dictis supra tractatu 1. capite 5. Porro materiam esse primum cuiusque subiectum; item ab ea desumi genus & differentiam à sola forma, non vrget: siquidem hæc Aristotelis ac cæterorum Philosophorum pronuntiata intelligi debent de sola materia sublunari de facto existente: quare huic soli, non celesti, repugnabit alligatio ad vnam specificè formam, & incapacitas ad plures. Ad tertiam rationem contrariam dicendum est, haud sine necessitate multiplicari specificè materias caelestes; cum hæc multiplicitas ad decorem, & ornatum cælorum, neque non ad eorum incorruptibilitatem melius explicandam valde conducat, vt superius dictum est.

26 Tandem principaliter obiicies, materiam primam, vt sic, esse puram potentiam; ac proinde non posse diuidi in caelestem & sublunarem, vt in inferiora speciei diuersa: vti è contrario actus purus, nempe Deus, est omnino incapax multiplicatis specificæ: Item, actum esse qui distinguit: haud ergo posse materiam sublunarem, cum actus ac forma non sit, specificè distingui à celesti. Sed respondeo, hæc & similia proposita, atque exposita esse, supra cap. 1. inter defendendam possibilitatem, plurium materiarum sublunarium, inter se, speciei diuersarum.



TRACTATUS VII.

De forma componente essentialiter corpus naturale.

CAPVT PRIMVM.

An, & quid sit forma substantialis?

1 **F**ORMA substantialis est actus vnus per se cum materia constituens, componensque. Quam in rebus dari, apud omnes modo constantissimum est: Vsq̃ adeo ta-

R. P. Richardi Lyncei, Philosophia, Tom. II.

men euident non est, vt actu rata probatione non egeat. Probatur ergo primò, quia datur in rebus materia prima: at non informis substantialiter, ergo forma substantiali prædita: talis ergo forma datur. Consequentia est perspicua. Maior minorque constant ex dictis supra tractatu primo & secundo. Secundo, quia in quouis ente naturali datur aliqua prima radix, quæ certas, ac determinatas speciei operationes, & proprietates postulet: Atqui ea prima radix est forma substantialis, ergo &c. Maior experimento testatissima est: viuientia siquidem diuersas operationes, ac proprietates à proprietatibus non viuientium essentialiter postulant: & viuientia perfectiora diuersas etiam proprietates, & operationes exigunt, ac viuientia imperfecta; cuius irrefragabile signum est diuersitas illa organorum, quibus altera, & altera pollent: Rursus elementa omnia diuersas operationes, ac proprietates suo sibi iure vendicant: quo pacto alia algent, alia calefcunt, alia hument, alia arefcunt, alia sursum, alia deorsum suis momentis feruntur: Et quidem entia naturalia determinatas operationes, & proprietates vsque adeo postulant, vt semel deperditas innata quadam vi eorum non pauca recuperent, & recuperatas conseruent.

Minor autem argumenti, probatur; nam, quod omne ens naturale peculiare operationes, & proprietates postulet, non oritur à materia; quippe quæ ad has, & illas proprietates, & operationes hominis, aut equi verbi gratia, aliasve quæcumque de se indifferens est: neque etiam oritur ex eo, quod ens naturale sit corpus simplex completum, cui eæ operationes, & proprietates præ aliis debeantur: tale siquidem illud nequaquam esse in superioribus abundè demonstratum manet: nec denique proficiscitur ab exigentia alicuius accidentis: tum quia prima radix essendi in homine verbi gratia, qualis est materia prima, accidens esse nequit: tum quia in Angelo, quod eius proprietates, & operationes destinare postulat, non est aliquod accidens, sed substantia ipsius Angeli: Similiter ergo in præfenti, &c. sola ergo forma substantialis in ente naturali reliqua est, quæ certas proprietates, & operationes, tanquam prima radix, possit postulare?

Tertiò probatur dari in rebus formam substantialem, quia Leo, & equus verbi gratia, essentialiter differunt: at dici non potest, eos differre essentialiter, propterea quod sint corpora simplicia speciei diuersa: quod enim eiusmodi corpora non sint, patet ex initio tractatus primi: nec eò quod materias speciei diuersas sortiantur; cum materias omnes sublunares eiusdem esse, speciei perspicuè probatum sit capite 1. tractatus 5. præcedentis: nec quia formas accidentales speciei diuersas sibi vendicant, cum hoc non tam sit essentialiter, quam accidentaliter, eos differre: ideo ergo præcisè differunt essentialiter, quia formas substantiales speciei diuersas sibi vendicant: ac proinde hæc in rerum natura reperiuntur. Minor & consequentia manifestæ sunt. Maior probatur: tum quia, Leo, & Equus, non differunt merè accidentaliter, vt equus albus, & niger, vti lumine naturæ compertissimum est; ergo essentialiter: tum quia differre speciei dif-

D 2 ferre